

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים

האם אפשר להסתמך על התעריף האינטרנטי? עו"ד גיל נדל

האם ציבור היבואנים וסוכני המכס רשאי להסתמך על המידע בתעריף המכס האינטרנטי המופיע באתר האינטרנט של רשות המכס? שאלה טריוויאלית, תאמרו, ובכל זאת נזמין אתכם לקרוא את הסיפור המדהים (והאמיתי) הבא.

יבואן ביקש לייבא מיץ ענבים מארגנטינה, ועל מנת לדעת האם מיץ הענבים חייב בתשלום ביבוא לישראל פנה היבואן לסוכן מכס על מנת שיערוך בדיקה עבורו.

סוכן המכס ערך בדיקה באתר האינטרנט של שרות המסים וגם ביצע שאילתה במערכת הממוחשבת של סוכני המכס מול המכס והגיע למסקנה ברורה שמין הענבים פטור ממכס בהיותו מיוצר בארגנטינה. בהתאם לכך, כשהגיע המשלוח לישראל, שידר סוכן המכס את רשומון היבוא ללא תשלום מכס. המשלוח יורט על-ידי רשות המכס בזמן אמת ורשות המכס עלתה על כך שחלה טעות במידע שהוזן במערכת המחשבים שלה (ובתעריף המכס האינטרנטי) ולאמיתו של דבר, על-פי המצב החוקי הנכון - על-פי צו תעריף המכס שפורסם ב"רשומות" (פרסום החקיקה הרשמי של מדינת ישראל) מחויב מיץ ענבים מארגנטינה במכס.

היבואן נאלץ לשלם את מסי היבוא באותו משלוח אגב מחאה ודרש מרשות המכס את השבת מסי היבוא בטענה כי הוא וסוכנו הסתמכו על עמדת רשות המכס באינטרנט ופעלו לפיה. רשות המכס התעקשה על עמדתה, וטענה כי סוכן המכס היה צריך לבדוק את הצו הרשמי שפורסם ברשומות, על תיקוניו השונים, ולא להסתמך על הכיתובים באינטרנט.

משלוח שהגיע בנוסף לכך ושהיבואן לא יכל לבטל את רכישתו ספג גם הוא תשלום מכס דומה.

היבואן הגיש תביעה לבית המשפט לחיוב המדינה בפיצוי בגין המס ששילם, ואף תבע את סוכן המכס בתביעת נזיקין טענה של רשלנות מקצועית. כבוד השופט ארניה, בבית משפט השלום בראשון, מתח ביקורת קשה על עמדת רשות המכס, אך מנגד דחה את תביעת היבואן, הן כלפי רשות המכס והן כלפי סוכן המכס, ומנגד מתח ביקורת על עמדת רשות המכס.

פסק הדין הוא "פנינה מכסית" של ממש, ומקוצר היריעה נדון כרגע בסוגיה המרכזית: האם היבואן וסוכנו (ולמעשה כל ציבור היבואנים) רשאים להסתמך על המידע בתעריף המכס האינטרנטי המופיע באתר האינטרנט של רשות המכס? נציין כבסיס לדיונו שלא היתה מחלוקת במישור העובדתי כי אכן המידע שבתעריף המכס היה שגוי וכי על-פי המצב החוקי הנכון, היה מיץ הענבים מארגנטינה מחויב בתשלום מכס. לא היה גם חולק על כך שרשות המכס היא זו שאחראית לעצם העלאת המידע השגוי לתעריף המכס וזאת עקב תקלה בארגון קבצי הנתונים. השאלה היתה, כאמור, האם היבואן וסוכנו רשאים להסתמך על המידע בתעריף המכס האינטרנטי המופיע באתר האינטרנט של רשות המכס. בעניין הזה טענה רשות המכס כי בכניסה לתעריף המכס האינטרנטי מוצג סייג (דיסקליימר) המציין כי אתר האינטרנט מיועד להערכה ראשונית של תשלום המיסים על יבוא וכי צו המכס כפי שפורסם ברשומות הוא הנוסח המחייב, והואיל וכך ציבור היבואנים וסוכני המכס צריך להתנהג במשנה זהירות בעת השימוש בתעריף האינטרנטי.

בית המשפט לא התרשם מטענות רשות המכס וקבע כך :

"סבורני, כי קביעת נורמה לפיה על סוכני המכס לבדוק בכל רשימון ורשימון את הדין החל, בהתאם לקובץ התקנות, תחת הסתמכות על האמור באתר האינטרנט של רשות המיסים, או על התוצאה המונפקת משימוש בתוכנה המחוברת למערכת המקוונת, אינו מתיישב עם מציאות החיים במאה ה-21."

"הרי בדיוק לשם כך פיתחה המדינה את אתר האינטרנט ואישרה את התוכנה הייעודית המחוברת למערכת המקוונת: להקל ולפשט על ביצוע עיסקאות היבוא באופן שהמדינה תזין למערכת המקוונת את פרטי צו תעריף המכס ושיעורי המכס העדכניים, וסוכני המכס יתחברו למערכת המקוונת, יערכו רשימונים בקלות בהתבסס על המידע שהזינה המדינה מחד גיסא, ונתוני עיסקת היבוא הקונקרטי מאידך גיסא, ויזינו אותם במישרין למערכת המקוונת".

"צו תעריף המכס אינו דבר חקיקה מובן מאליה. המדובר בחיקוק מורכב ודינמי המתעדכן עשרות פעמים בשנה, כאשר כל תיקון כולל בתוכו לעיתים פריטים רבים. כך למשל, במהלך שנת 2011 התעדכן צו המכס דהיינו בממוצע כפעמיים בכל חודש. על כן, למעשה, בדיקת צו תעריף המכס עצמו כפי שהוא התפרסם ברשומות, אינה נותנת את התמונה במלואה, שכן הצו מתפרסם במלואו רק פעם בשנה, ולעיתים אחת לכמה שנים. על מנת לקבל את התמונה במלואה, על סוכן המכס לעבור על כל קבצי המק"ח אחד לאחד האם חל שינוי כלשהו ביחס לפריט המכס הנידון".

"בנסיבות צו המכס, מורכבותו, ועדכוניו השנתיים הרבים, המדובר בעבודה סיועית של ממש. החלת חובה כזו על סוכני המכס, חלף ההסתמכות על אתר האינטרנט, פירושה להשיג את מקצוע סוכני המכס לאחור, לשנות המאה הקודמת, טרום עידן המחשב והאינטרנט, והאטת קצב הסחר הבינלאומי. סבורני כי זו אינה מדיניות מקדמת או רצויה."

לגבי הסייג המוצג בכניסה לתעריף המכס האינטרנטי, קבע בית המשפט כי "לא נאמר בשום מקום בהודעה זו כי ייתכן והמידע המופיע באתר האינטרנט הוא שגוי וכי אל לו למשתמש להסתמך על האמור באתר האינטרנט. על כן, אין באמור בהודעה זו כדי לפטור את המדינה מאחריותה לנזק שנגרם עקב הסתמכות על אתר האינטרנט".

בוודאי תשאלו מדוע בסופו של דבר לא זכה היבואן בתביעתו מול רשות המכס ולא קיבל את הפיצוי המבוקש? התשובה היא שבית המשפט מצא על-פי הראיות כי היבואן לא באמת הסתמך על הייעוץ שקיבל מסוכן המכס (או לכל הפחות - לא הוכיח כיאות כי הסתמך על עצה זאת), ואת עסקת יבוא מיץ הענבים היה היבואן מבצע גם אילו סוכן המכס היה אומר לו כי מיץ הענבים מחויב במכס. לכן, כך קבע בית המשפט, גם אם יש לזקוף את הטעות בעניין תעריף המכס לחובת המכס - עדיין היבואן לא נסמך על טעות זאת של רשות המכס ולפיכך אין רשות המכס חייבת לפצות את היבואן בגין נזקיו.

פסיקה מרתקת שעוד נרחיב עליה בהמשך.

ת"א 49524-01-13 יקבי ירושלים ואח' נ' רשות המיסים ואח', כבוד השופט ארניה. את היבואן ייצגו עו"ד קרונפלד ושוורץ, את סוכן המכס - עו"ד וירניק, את המדינה - עו"ד טהרני.

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com ו/או בטלפון 03-6089979.